

De øvrige foredrag spænder over et bredt område, kronologisk, geografisk og tematisk. Der er noget værdifuldt i at man på denne måde så at sige får en mulighed for et indblik i hvilke emner og temaer, der på et givet tidspunkt er fremme inden for den historiske forskning i de nordiske lande. Hvilke foredrag man vil vende tilbage til afhænger naturligvis af den enkeltes interesser. Af emner der umiddelbart skulle interessere en bredere kreds kan dog nævnes Gunnar Quists foredrag »Om kvinnohistorisk forskning, resultat och problem«, og Richard Matz »Motivationer för historisk forskning och historiske studier«.

Ejvind Slottved

H. H. WORSØE: SLÆGTSHISTORIE – EN VEJLEDNING. *Dansk historisk fællesforening, 1973, 103 s. kr. 37,95 for medl. kr. 25,30.*

»Slægtshistorie« kan udarte sig til en kronisk sygdom hos de mennesker, der angribes af den. Den er svær at helbrede (det er vel heller ikke ønskeligt), og man må nøjes med at glæde sig over, at der findes medikamenter der kan lindre de værste anfald hos patienten!

Et sådant medikament er skabt af Hans H. Worsøe, der for Dansk historisk Fællesforening har skrevet »Slægtshistorie. En vejledning«. Det er en lille bog, der kan hjælpe patienten igennem de første akutte anfald og siden hjælpe ham til at leve godt til trods for (eller som følge af) den livsvarige »invaliditet«, som angrebet næsten altid medfører.

I en lille bog om et stort emne må man give afkald på mange detaljer. Det er forfatteren selv klar over, og han henviser i indledningen til Fabritius og Hatts: »Håndbog i slægtsforskning« som uundværlig for et videre studium.

Bogens første afsnit omhandler: Anetavle, efterslægtstavle, stamtavle osv. Det er fornuftigt, for den side af sagen lægger amatørforskeren stor vægt på. Behandlingen er tilstrækkeligt udtømmende.

Derefter følger afsnit om indsamling af materiale: fra familien, i biblioteker og lokalarkiver, kirkebøger, offentlige arkiver. Der er gode eksempler på spørgeskemaer, når man går i gang med at udfritte familien, og der advares klogt mod at lægge for megen vægt på familjetraditioner. Men hvad forfatteren ikke anfører er, at de på en anden side er gode til at sætte kød på det skelet, som tavlerne ofte bliver.

Bogen er velskrevet, uden brug af unødvendige videnskabelige forsiringer, men det kan ikke undgås, at afsnit om biblioteker og arkiver bliver til opremsninger. I betragtning af at langt de fleste slægtsforskere hurtigt ender i bonde-slægter, synes jeg, der er ofret unødvendig megen plads på eksisterende slægts-bøger m. m. For begynderen får hurtigere et resultat ud af at kaste sig over folketællinger og kirkebøger.

Der sluttes med 2 korte afsnit: Datering og navneskik, som nok er for kort,

og: Slægtsforskning uden for landets grænser, der giver fingerpeg om, hvor der skal søges, hvis en af forfædrene er »udenlandsk«.

Ingen – heller ikke forfatteren – venter at dette emne kan behandles udtømmende på små 100 sider. Bl. a. savnes en bedre redegørelse for, hvordan man giver sine aner kød på kroppen gennem skifter, fæstebreve, lægdsruller o. lign. Den er nok af mindre værdi som grundlag for selvstudium, men som »gruppeterapi« sammen med andre angrebne vil den være god. Bogen slutter da også med et forslag til en timeplan for et aftenskolekursus, hvor den kan anvendes som grundbog.

Helge Bjørn

FESTSKRIFT TIL KRISTIAN HALD. *Navneforskning – Dialektologi – Sproghistorie. På halvfjerdsårsdagen 9. september 1974. Akademisk forlag, 1974. Kr. 172,50.*

Dette store festskrift – med omslag formet som en side af kong Valdemars Jordebog – med en række jyske herredsnavne i håndskriftets blå, røde og rødbrune blæk – indgår tillige i Institut for Navneforsknings Navnestudier under nr. 13. Den 570 sider store bog er redigeret af en femmandskomité: Poul Andersen, Christian Lisse, Karl Martin Nielsen, Hanne Ruus og John Kousgård Sørensen, som repræsentanter for de tre fagområder, den treleddede undertitel hentyder til. De ialt 44 større og mindre bidrag fordeler sig med 16 om sted- og personnavne, 9 om dialektproblemer og 19 om sproghistoriske eller sprogbeskrivende emner. I det følgende kan dog kun de artikler, som har berøring med Fortid og Nutids sigte, gøres til genstand for nærmere omtale.

Anders Bjerrum viser i »Om betydningen af -lev« (s. 2–7) med udgangspunkt i en bemærkning i Bent Søndergaards disputats, Indledende studier over den nordiske stednavnetype lev (löv), Kbh. 1972, s. 139, at etymologiske og sproglige kriterier eentydigt må tale for, at »lev« generelt betyder »hvad der bliver tilbage« og specielt bl. a. »rest«, »levning«, »efterladenskab« og ikke mindst »arv«, således som allerede fremført af Kr. Hald i Sønderjyske Stednavne I, indl. s. XLIII. *Johs. Brøndum-Nielsen* behandler i »Navnet Trælleborg« (s. 9–12) navnets etymologi i lyset af de seneste gravningsresultater ved Fyrkat (og Trælleborg) og antager, at skråstiveren nok har været kaldt *thræl* (Þræll), at borge af denne type sikkert derfor benævntes trælleborge, hvoraf stednavnet derefter har kunnet udvikle sig. *Vibeke Dalberg* søger i »-boere, -gensere, -nitter og andet købstadfolk« (s. 13–31) at bestemme orddannelsestyperne bag købstadborgernes navne på sig selv og finde frem til kilderne. *Bente Holmberg* forsøger i »Hanghøj og tinghus« (s. 32–38) at godtgøre, at Horns herred har haft to tingsteder, først i Skibby sogn nær Skibby, senere i det nuværende Krogstrup sogn nær Krogstrup. *Rikard Hornby* skriver om »Dyrenavne brugt som persontilnavne i middelalderen« (s. 39–44). *Thelma Jexlev*